

อรุณี วิริยะจิตรา, ภาสพงษ์ ศรีพิจารณ์, สุริยันต์ ปานเลห์, สุนันทา วรรณสิทธิ์ เบล, กมลรัตน์ ศรีหารักษา, ดำรงค์ อุดลยฤทธิกุล, และคณะ. (2555). *เหลียวหลังแลหน้า การสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง จำกัด. 224 หน้า.

สิงหนาท น้อมเนียน*

snomnian@hotmail.com

ภาษาอังกฤษนับเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งสำหรับสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การสังมองค์ความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาตนเองนั้นล้วนเป็นไปเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา และเทคโนโลยี หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน รวมถึงการพัฒนาทักษะในการค้นคว้าข้อมูลจากสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเองและฝึกฝนกลยุทธ์ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจนสามารถพัฒนาตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตได้ในที่สุด

หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนหลัก โดยในแต่ละตอนได้แบ่งออกเป็นบทย่อยๆ รวมทั้งสิ้น 9 บท ซึ่งมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 คือ พัฒนาการของภาษาอังกฤษและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เขียนโดยรองศาสตราจารย์อรุณี วิริยะจิตรา ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 มีเนื้อหาเกี่ยวกับพัฒนาการ เป้าหมายในการเรียน และรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษ โดยอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาอังกฤษตั้งแต่ยุคโบราณ (old English) สมัยกลาง (middle English) สมัยใหม่ยุคต้น (early modern English) สมัยใหม่ยุคหลัง (late modern English) ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันและภาษาอังกฤษแบบอื่นๆ (American English and other varieties) และภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลางของโลก (global English, world Englishes, globish, common English, international English) โดยมีเป้าหมายสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษ นั่นคือ ผู้เรียนมีสามัคติยะสื่อสาร (communicative competence) ซึ่งนำไปสู่

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น TESL (Teaching English as a Second Language) และ TESOL (Teaching English to Speakers of Other Languages) ซึ่งมีรูปแบบการสอนที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือ การสอนภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สอง หรือผู้ที่พูดภาษาอื่นและพำนักอาศัยอยู่ในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่หนึ่ง หรือผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ ณ ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่หนึ่ง เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย เป็นต้น เพื่อจุดประสงค์ในการทำงาน การเข้าสังคม และการอยู่อาศัย ในขณะที่ TEFL (Teaching English as a Foreign Language) หมายถึง การสอนภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ อย่างเช่นในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเดินทางไปยังประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพื่อความก้าวหน้าทางอาชีพการงานหรือเพื่อศึกษาต่อ และในปัจจุบัน TEIL (Teaching English as an International Language) หมายถึง การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษานานาชาติ ซึ่งหมายถึงผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่หนึ่ง ผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะที่สอง และผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ อันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่ส่งผลให้ผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นนั่นเอง

บทที่ 2 กล่าวถึงพัฒนาการของแนวการสอน โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ 1) ตั้งแต่อดีตจนถึงก่อนทศวรรษที่ 1940 โดยเริ่มที่วิธีการสอนแบบเน้นไวยากรณ์และการแปล (grammar-translation method) และวิธีแบบสอนตรง (direct method) ช่วงที่ 2 คือ แนวการสอนในช่วงทศวรรษที่ 1940-ปลายทศวรรษที่ 1960 ซึ่งเน้นวิธีสอนแบบฟัง-พูด (audio-lingual method) และตามแนวคิดแบบเน้นปริชาน (cognitive approach) โดยในสองช่วงแรกนั้นเน้นเรื่องระบบของภาษา (systematic approach) ซึ่งคาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถนำความรู้ด้านภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้ในที่สุด ในขณะที่ช่วงที่ 3 ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมานั้น จะเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งได้กลายเป็นแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) โดยมีรายละเอียดที่สำคัญนำเสนอไว้ในบทที่ 3 ดังนี้ คือ การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารช่วงทศวรรษที่ 1970-1990 ซึ่งมีหลักสูตรแบบเน้นสถานการณ์ (situational syllabus) หลักสูตรการสอนแบบเน้นหัวข้อ (notional syllabus) และวิธีการสอนแบบ PPP (Presentation, Practice and Production) คือ ขั้่นนำเสนอ ฟัง และการใช้จริง โดยแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในช่วงหลังทศวรรษที่ 1990 นั้น มีนักวิชาการและนักวิจัยที่พัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย 5 หลักการคือ language arts, language for a purpose, my language is me: personal English language use, you be..., I'll be..., theatre Arts, และ Beyond the Classroom จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า การสอน

ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีเป้าหมายที่จะให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสามัคติยะสื่อสารเพื่อให้ใช้ภาษาอังกฤษได้ในบริบทที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีความหมาย

บทที่ 4 นำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ดังนี้ 1) แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยเข้าใจสมอง (brain-based learning) โดยสามารถสรุปแนวคิดได้ว่า สมองมีกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลได้หลายรูปแบบและค้นหาความหมายตลอดเวลา แต่การเรียนรู้จะต่ำลงเมื่อผู้เรียนได้รับแรงกดดัน การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย และการเพิ่มพูนการเรียนรู้ช่วยพัฒนาสมอง 2) ทฤษฎีพหุปัญญา (theory of multiple intelligence) เนื่องจากผู้เรียนในชั้นเรียนมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นวิธีการเรียนรู้จึงมีความสัมพันธ์กับปัญญาแบบต่างๆ เช่น ภาษา ตรรกะ มิติสัมพันธ์ การเคลื่อนไหว ดนตรี ความสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักตนเอง และการเข้าใจธรรมชาติ ซึ่งควรจะนำมาใช้เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ตามมิติด้านสติปัญญาของตน 3) การจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (learner-centeredness) ซึ่งช่วยตอบสนองความต้องการ ลักษณะ และความคาดหวังของผู้เรียนเพื่อเอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสตัดสินใจและวางแผนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของตนเองได้ 4) การจัดการเรียนรู้ภาษาแบบทางการและไม่เป็นทางการ (formal and informal learning) การเรียนรู้ภาษาแบบทางการคือ การเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษา เช่น ไวยากรณ์ คำศัพท์ ในขณะที่ การเรียนรู้ภาษาแบบไม่เป็นทางการคือ การใช้ภาษาอังกฤษในการรับข่าวสารข้อมูลและความบันเทิง เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ ฟังข่าว ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เรียนภาษา ฟังภาษา และใช้ภาษา ซึ่งเกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกห้องเรียน และ 5) การเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง (self-access learning) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจและมีอิสระในการเรียนภาษาอังกฤษของตนเอง โดยที่ไม่มีครูผู้สอนเป็นผู้ควบคุมการเรียน จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมานี้นำไปสู่หลักสูตรที่สำคัญ เช่น หลักสูตรประมวลวิชาเน้นชิ้นงาน (task-based language learning) หลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษเนื้อหา (content-based instruction) และ หลักสูตรโครงงาน (project-based learning) บทที่ 5 กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสาร ได้แก่ จุดประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นกิจกรรม เทคนิคการสอน และบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน และการทดสอบและการประเมินผล

โดยสรุปแล้ว ตอนที่ 1 เป็นการแนะนำและให้ข้อมูลพื้นฐานของวิวัฒนาการการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อันประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่ได้พัฒนาขึ้นตามลำดับ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในทักษะแต่ละทักษะ และได้นำเสนอรายละเอียดไว้ในตอนที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย 2 บท คือ บทที่ 6 การสอนรูปแบบภาษาอังกฤษ ได้แก่ การสอนไวยากรณ์และการสอนออกเสียง และบทที่ 7 การสอน

ทักษะภาษาอังกฤษ ได้แก่ทักษะการฟัง-พูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ซึ่งมีผู้เขียนในแต่ละหัวข้อดังนี้

ดร. ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์ ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการสอนไวยากรณ์ ความหมาย และขอบเขตของไวยากรณ์ ปัญหาในการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในประเทศไทย แหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการสอนไวยากรณ์ อันประกอบด้วยหนังสืออ้างอิงไวยากรณ์ (grammar reference books) อินเทอร์เน็ต (web-based resources) คลังข้อมูลภาษา (corpus) พจนานุกรมสำหรับผู้เรียน (learner dictionaries) และหนังสือเกมไวยากรณ์ โดยแนวการสอนไวยากรณ์ มี 2 แบบ คือ 1) การสอนไวยากรณ์แบบตรงหรือแบบนิรนัย (deductive approach) ซึ่งผู้สอนสามารถวางแผนการสอนและวัดผลการเรียนรู้ไวยากรณ์ได้อย่างชัดเจน แต่ผู้เรียนอาจขาดโอกาสในการนำไวยากรณ์เหล่านี้ไปใช้ในการสื่อสารและขาดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 2) การสอนไวยากรณ์แบบอ้อมหรือแบบอุปนัย (inductive approach) ที่ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมที่หลากหลายได้แก่ การใช้เกมส์ไวยากรณ์ (grammar games) การใช้กิจกรรมที่เน้นการสื่อความหมาย (communicative activities) และกิจกรรมการสังเกตรูปแบบและการใช้ไวยากรณ์ (language focus activities) ซึ่งจะสัมพันธ์กับการทดสอบไวยากรณ์ที่ทดสอบความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของไวยากรณ์ และการทดสอบการใช้ไวยากรณ์ ดังนั้นผู้สอนต้องรักษาสมดุลระหว่างรูปแบบ (form) และการใช้ (use) ไวยากรณ์เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาความสามารถด้านความถูกต้องและความคล่องในการใช้ไวยากรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุริยนต์ ปานเลห์ ได้แนะนำแง่คิดในด้านการสอนออกเสียงภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากลว่า ผู้เรียนควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารที่เข้าใจได้มากกว่าการออกเสียงให้เหมือนเจ้าของภาษา ดังนั้น ความรู้เบื้องต้นทางสัทศาสตร์ (phonetics and phonology) ยังคงมีความสำคัญ เพราะผู้สอนสามารถช่วยแก้ไขการออกเสียงที่ผิดพลาดของผู้เรียนได้ ยกตัวอย่างเช่น การที่ผู้เรียนออกเสียง /r/ เป็น /l/ ไม่ถูกต้อง ซึ่งต้องได้รับการแก้ไข มิเช่นนั้น ผู้เรียนอาจจะออกเสียงประโยคนี้อย่าง Have lice for breakfast! ซึ่งทำให้เกิดการสื่อสารที่ผิดพลาดได้ ดังนั้น ปัญหาในการเรียนการสอนออกเสียงภาษาอังกฤษในประเทศไทยอาจเกิดจากปัจจัยหลายปัจจัย เช่น ความรู้ของผู้สอน ห้องเรียนและสื่อการเรียนรู้ การเรียนการสอนที่เน้นการสอบเป็นหลัก ความเข้าใจผิดของการเรียนที่เน้นการสื่อสารเป็นหลัก การออกเสียงให้เหมือนเจ้าของภาษา ซึ่งผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการสอนระดับเสียงเฉื่อย เช่น /sh/ และ /ch/ ในคำว่า sheep - cheap, cash - catch, wish - witch เป็นต้น และการสอนเสียงสูง-ต่ำ เช่น Really? ➤ ซึ่งแสดงถึงความไม่แน่ใจ ตื่นเต้น หรือสงสัย ในขณะที่ Really! ➤ แสดงถึงความเคลือบแคลง ไม่ไว้ใจ และ Really → ซึ่งแสดงความรู้สึกเป็นกลาง ผู้เรียนควรมีโอกาสได้ฟังและเรียนรู้ที่จะเข้าใจภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น ผู้สอนเองต้องคอยสังเกตว่าข้อผิดพลาดในการออกเสียงของผู้เรียนนั้นเกิดขึ้นซ้ำๆ หรือไม่ เพราะการแก้ไข

ข้อผิดพลาดของการออกเสียงของผู้เรียนทุกครั้งอาจส่งผลเสียต่อความมั่นใจในการออกเสียงของผู้เรียนได้ โดยสรุปแล้ว การสอนการออกเสียงควรเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัยเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการพูดมากยิ่งขึ้น

บทที่ 7 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนทักษะภาษาอังกฤษ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ทักษะการฟัง-พูด และทักษะการอ่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา วรรณสินธ์ เบล และ อาจารย์กมลรัตน์ ศรีหารักษ์ กล่าวถึงปัญหาในการเรียนการสอนทักษะการฟัง-พูด เนื่องจากผู้สอนจะบรรยายลักษณะภาษาให้ผู้เรียน ในขณะที่ผู้เรียนไม่กล้าที่จะพูดได้ตอบในห้องเรียน เพราะอายและกลัวผิด กิจกรรมเน้นชิ้นงานสามารถช่วยส่งเสริมทักษะนี้ได้ โดยผู้สอนต้องเตรียมขั้นตอนก่อน ระหว่าง และหลังทำกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการทำงาน อีกทั้งผู้สอนควรหาสื่อจริง เช่น ภาพยนตร์ โฆษณา การ์ตูน เพลง บทความจากนิตยสาร เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมชาติของการใช้ภาษา ดังนั้น ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะการฟัง-พูด

รองศาสตราจารย์ ดร. ดำรงค์ อุดลยฤทธิกุล ให้ความสำคัญกับเทคนิคการอ่าน ซึ่งมี 5 แบบ คือ 1) KWL ซึ่งย่อมาจาก K (What do you Know?) W (What do you Want to know?) และ L (What did you Learn?) 2) Story impressions ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การอ่านคำ หรือวลีที่กำหนด การกำหนดเรื่อง การอ่านเรื่อง และการพิจารณาความเหมือนหรือต่าง 3) Reciprocal Teaching เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการสร้างความหมายจากสิ่งที่อ่าน โดยการตั้งคำถาม สรุปประเด็น การสอบถามเพื่อตอบข้อสงสัย และการคาดเดา 4) Directed Reading-Thinking Activity (DR-TA) ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นกระบวนการคิด มีปฏิสัมพันธ์กับบทอ่าน และมุ่งพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งเหมาะกับการอ่านเรื่องราว นิทาน หรืองานเขียนที่นำเสนอข้อมูล และ 5) Question-Answer Relationships (QARs) โดยที่ผู้สอนต้องอธิบายประเภทของคำถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามที่หาคำตอบจากเรื่องที่อ่านโดยตรงและคำถามที่ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่านเองเพื่อตอบคำถาม โดยผู้เรียนต้องฝึกแยกแยะประเภทคำถามและฝึกตอบคำถาม เทคนิคการอ่านนี้ต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้สอนในการประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ ทองรินทร์ เน้นว่า ผู้สอนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการเขียนในมิติต่างๆ นอกเหนือจากความต้องการของภาษาเพียงอย่างเดียว เช่น การสร้างความคิด การเรียบเรียงความคิด รวมถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้สอนสามารถใช้สื่อจากของจริง รูปภาพ เพลง บทความ หรือเรื่องสั้น และหนังสือนิทาน โดยจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การ

เขียนระดับประโยค การเขียนเชิงสร้างสรรค์จินตนาการ การเขียนย่อหน้า และการเขียนเรื่องราว ผู้สอนมีวิธีการประเมินได้ 3 แบบ คือ แบบองค์รวม (holistic scoring) แบบแยกองค์ประกอบย่อย (analytic scoring) และผลตามสภาพจริง (authentic assessment) โดยสรุปแล้ว การเขียนถือเป็นกระบวนการ ดังนั้น ผู้สอนต้องรู้จักถ่ายทอดและสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ผู้เรียน

ตอนที่ 3 กล่าวถึงการใช้สื่อในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งแบ่งเป็น 2 บท คือ บทที่ 8 สื่อบันทึก และบทที่ 9 สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ในบทที่ 8 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ ภูพิพัฒน์ ได้นำสื่อบันทึกที่นิยมใช้ในการสอนคือ การ์ตูนสั้น เพลง และภาพยนตร์ โดยผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมที่เหมาะสมดังนี้ คือ การสอนการออกเสียง การสอนทักษะการฟัง-พูด การสอนคำศัพท์และสำนวน การสอนทักษะอ่าน-เขียน การสอนวัฒนธรรม การสอนการคิดเชิงวิพากษ์และสร้างสรรค์ การสอนไวยากรณ์ และการสอนวาทกรรม ถึงแม้ผู้สอนอาจต้องใช้เวลาในการเตรียมสื่อ ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา เนื้อหา และการผลิต ซึ่งหาได้จากทางอินเทอร์เน็ต เช่น YouTube แต่ผู้เรียนจะได้ประโยชน์อย่างมากในแง่ของการเรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมและสนใจในบทเรียนมากขึ้น

บทที่ 9 ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิเชียร สุนิธรรม กล่าวถึงพัฒนาการของการเรียนการสอนภาษาโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วยสอน (Computer-Assisted Language Learning: CALL) ซึ่งส่งเสริมสามัคคีของผู้เรียนในด้านต่างๆ บทบาทของคอมพิวเตอร์จึงได้เปลี่ยนเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการแสวงหาโอกาสในการโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษากับบุคคลอื่นๆ ในปัจจุบัน สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภทหลัก ดังนี้ 1) คอร์สแวร์ทั้งวิชา เช่น แบบเรียนภาษาอังกฤษเชิงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (English for science and technology) จาก Learn Online ของสถาบันพัฒนาวิชาชีพ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ 2) คอร์สแวร์ร่วมรายวิชาเพื่อใช้เป็นสื่อเสริมและสื่อเดิมเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนเนื้อหา ซึ่ง Moodle (<http://moodle.org/>) เป็นที่นิยมสำหรับผู้สอน 3) เว็บไซต์สอนภาษาอังกฤษ เช่น Dave ESL's Café ซึ่งนอกจากเป็นแหล่งความรู้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษแล้ว ยังเป็นชุมชนออนไลน์สำหรับผู้สอนและผู้เรียนภาษาอังกฤษอีกด้วย และ 4) เอกสารทางเว็บ เช่น เว็บล็อก (web log) เว็บบอร์ด (web board) หรือกระทู้แสดงความคิดเห็น (discussion forum) และที่พบมากขึ้นคือ สื่อทางเสียง (audio files) และส่วนตัดต่อวิดีโอ (video clips) อย่างไรก็ตาม ผู้สอนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญต่อไปนี้ด้วยเช่นกัน นั่นคือ การมีองค์กรหรือหน่วยงานรับผิดชอบการสร้างหน่วยการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สอน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และการกำหนดระยะเวลาและการให้คะแนน

ถึงแม้ว่าในหนังสือเล่มนี้ ผู้แต่งและคณะจะได้นำเสนอการปรับเปลี่ยนกระบวนการทศน์ในการสอนภาษาอังกฤษ โดยเสนอแนะวิธีการสอน รูปแบบ และทักษะภาษาที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบต่างๆ โดยนักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้อ่านจะสามารถนำเอาเทคนิคการสอนไปปรับใช้ในการสอนภาษาอังกฤษของตนเอง ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา แต่หนังสือเล่มนี้ไม่ได้นำเสนอมุมมอง แนวคิด หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนมากนัก ดังนั้น ก่อนที่ผู้อ่าน โดยเฉพาะครูอาจารย์ จะนำเอาทฤษฎีและวิธีการสอนไปประยุกต์กับผู้เรียนของตนเองได้นั้น ผู้อ่านจำเป็นต้องเข้าใจ ศึกษา และวิเคราะห์ในเบื้องต้นก่อนว่า ผู้เรียนของตนเองนั้นมีความสนใจ ความต้องการจำเป็น (needs analysis) ความกระตือรือร้น และทัศนคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษมากน้อยเพียงใด มิเช่นนั้นแล้ว ทฤษฎีและแนวการสอนใดๆ ก็ไม่สามารถพัฒนาสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้ ยิ่งไปกว่านั้น ผู้เรียนอาจมีทัศนคติที่เป็นลบต่อการเรียนและครูผู้สอนได้ จากประสบการณ์การสอนของผู้วิจารณ์หนังสือเล่มนี้พบว่า มีหลายครั้งที่ผู้เรียนมักจะอยากให้ผู้สอน “ถามไถ่สารทุกข์สุกดิบ” เกี่ยวกับชีวิตของตนเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์และทัศนคติที่ดีต่อการเรียนมากกว่าเนื้อหาหรือวิธีการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้สอนต้องเผชิญกับความท้าทายที่จะต้องทำความเข้าใจกับผู้เรียนในยุค Gen Y ซึ่งมีสมาธิค่อนข้างสั้นและมักจะทำอะไรหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน (multi-tasking) ดังนั้น ผู้เรียนอาจจะใส่ใจในวิธีการสอนและสนใจในตัวผู้สอนน้อยลง ผู้สอนเองต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติการสอนและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการชั้นเรียนและผู้เรียนเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

โดยสรุปแล้ว หนังสือเล่มนี้มีประโยชน์ต่อครู อาจารย์ และผู้ศึกษาในระดับปริญญาตรี โท และเอกในสาขาการสอนภาษาอังกฤษ หนังสือเล่มนี้ถือได้ว่าเป็นหนังสือที่รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ทรงคุณค่าต่อวงการวิชาการและวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม ผู้สอนต้องตระหนักถึงวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ เพื่อค้นหาความสนใจและความต้องการของผู้เรียน และเพื่อที่จะติดอาวุธผู้เรียนให้มีศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะทางภาษาอังกฤษที่สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ในสังคมแห่งยุคโลกาภิวัตน์